

ГАЛИЦЬКИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Галицького коледжу
імені В'ячеслава Чорновола

М. П. Баб'юк

2021 р.

ПРОГРАМА **вступного випробування** **з історії України**

На основі базової загальної середньої освіти

Для здобуття ОПС фахового молодшого бакалавра

Спеціальності: 081 Право

061 Журналістика

182 Технології легкої промисловості

Освітні програми: Право

Журналістика

Моделювання та конструювання промислових виробів

Обговорено та схвалено на засіданні
циклової комісії юридичних та
суспільних дисциплін
протокол № 7 від 23 лютого 2021р.

Голова комісії І.А. Самойлова

Тернопіль – 2021

Пояснювальна записка

Програма вступного випробування складена відповідно до чинної навчальної програми з історії України для учнів 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН №804 від 07.06.2017).

Метою вступного випробування з історії України є виявлення рівня сформованості історичних компетентностей випускника базової загальної середньої освіти.

Хронологічно програма охоплює зміст шкільних курсів історії від найдавніших часів до кінця ХІХ ст.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де викладено базовий навчальний матеріал, основний понятійний апарат, перелік провідних дат та подій, яким повинен володіти випускник 9-го класу.

Метою тестового вступного випробування є оцінювання засвоєних абітурієнтом знань, умінь і навичок з історії України. Зокрема, здатність абітурієнта:

- визначати історичні події, їхні хронологічні межі, зміст та послідовність;
- локалізувати історико-географічні об'єкти та історичні факти (події, явища, процеси) на карті;
- описувати соціально-економічні, політичні й духовні події, розкривати їхню сутність та наслідки;
- визначати істотні характерні риси, складові, етапи, віхи явищ і процесів минулого;
- характеризувати діяльність видатних історичних постатей;
- встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами, групувати (класифікувати) факти за вказаною ознакою;
- розпізнавати найвидатніші культурні пам'ятки, описувати їх, розкривати їхню значущість в українській культурній спадщині;
- встановлювати причини та наслідки подій і явищ, оцінювати їх значення;
- давати визначення історичних понять й термінів, пояснювати їх і доречно вживати;
- працювати з історичними документами різного змісту, а саме: встановлювати відповідність між змістом фрагмента документа та певною епохою, аналізувати зміст фрагмента історичного документа та пояснювати основні ідеї, які він висвітлює.

Тема 1. Найдавніші часи. Початки людської цивілізації на території України

Первісні люди та спосіб їх життя. Неолітична революція. Землеробські племена. Трипільська культура. Кочові народи на території України. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. Етнокультурні зв'язки скіфів та сарматів із слов'янами. Слов'яни напередодні Великого переселення народів. Історичні джерела з історії слов'ян. Прабатьківщина слов'ян. Суспільне, господарське життя і духовний світ давніх слов'ян. Сусіди давніх слов'ян. Римський період грецьких міст-держав Північного Причорномор'я. Боспорське царство. Пізні скіфи на Дніпрі та в Криму. Готи та гуни на теренах України. Слов'яни під час Великого переселення народів. Напрямки розселення слов'ян. Зародження слов'янських народів, зокрема українського.

Тема 2. Виникнення та становлення Русі-України.

Слов'яни під час Великого переселення народів. Розселення племінних союзів східних слов'ян VIII – IX ст. на території сучасної України. Сусіди східнослов'янських племен. Етнічні й державотворчі процеси в період утворення Київської держави. Походження назви «Русь». Князювання Аскольда. Правління Олега. Князь Ігор. Походи проти Візантії. Княгиня Ольга, її реформи. Прихід Святослава до влади. Похід проти Хозарського каганату. Балканські походи. Суспільний устрій Київської держави у IX – X ст. Склад та заняття населення. Життя людей у селі. Міста і міське життя.

Тема 3. Київська держава (Русь-Україна) наприкінці X – у першій половині XI ст.

Початок правління князя Володимира. Територіальне зростання Київської держави. Запровадження християнства як державної релігії. Внутрішня і зовнішня політика Володимира. Міжусобна боротьба між синами Володимира Великого. Утвердження Ярослава в Києві. Розбудова Києва. «Руська правда». Церковне та культурно-освітнє життя. Відносини з іншими державами.

Політичний устрій. Основні верстви населення. Розвиток землеволодіння. Залежність селян і повинності. Розвиток сільського господарства, ремесел, торгівлі. Міста. Гроші. Розвиток української мови та писемності. Школи. Усна народна творчість. Архітектура. Малярство. Музична творчість.

Тема 4. Київська держава у другій половині XI – першій половині XIII ст.

Київська держава за часів правління Ярославичів. Боротьба між Ярославичами за київський престол. Любецький з'їзд князів.

Посилення великокнязівської влади за Володимира Мономаха, його внутрішня і зовнішня політика. Правління Мстислава Володимировича. Роздробленість Русі.

Політичний і соціально-економічний розвиток Київського і Переяславського князівств середини XII – першої половини XIII ст. Політичний і соціально-економічний розвиток Чернігівського князівства середини XII – першої половини XIII ст. «Слово о полку Ігоревім» – історичне джерело і

літературна пам'ятка Давньої Русі. Політичний і соціально-економічний розвиток Галицького і Волинського князівств. Піднесення Галицького князівства за Володимира та Ярослава Осмомисла.

Освіта. Наука. Усна народна творчість. Книжні пам'ятки. Літописання. Архітектура та мистецтво. Історичне значення Київської держави.

Тема 5. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава).

Утворення Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславича. Боротьба синів Романа Мстиславича за відродження Галицько-Волинської держави.

Перший похід монголів на Русь. Вторгнення хана Батия на українські землі. Утворення Золотої Орди.

Внутрішня та зовнішня політика князя Данила Романовича. Коронація Данила. Наступники Данила Романовича.

Правління короля Юрія I. Останні галицько-волинські князі. Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за землі Галицько-Волинської держави в 40 – 80-ті роки XIV ст. Волинь за правління Любарта.

Особливості розвитку культури Галицько-Волинської держави. Освіта. Літописання. Архітектура та образотворче мистецтво. Історичне значення Галицько-Волинської держави.

Тема 6. Руські удільні князівства у складі сусідніх держав (друга половина XIV – XV ст.). Кримське ханство.

Поширення влади польського короля на Галичину, а Великого князівства Литовського – на інші українські землі. Суспільно-політичний устрій Великого князівства Литовського. Кревська унія.

Політика великого князя литовського Вітовта щодо українських земель. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом. Відновлення та остаточна ліквідація Київського і Волинського удільних князівств. Закарпаття під владою Угорщини. Буковина у складі Молдовського князівства. Завоювання Московською державою Чернігово-Сіверських земель.

Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Початок татарських походів на українські землі.

Соціальна структура суспільства. Панівні верстви населення, їхнє повсякденне життя. Князь В.-К. Острозький. Становище духівництва та церковні відносини.

Сільське господарство. Становище і повсякденне життя селянства. Зростання міст. Магдебурзьке право. Міське населення та його спосіб життя. Розвиток ремесл і торгівлі.

Особливості розвитку культури українських земель у другій половині XIV – XV ст. Освіта. Юрій із Дрогобича. Початок українського книговидання. Швайпольт Фіоль. Архітектура й містобудування. Малярство та книжкова мініатюра.

Тема 7. Українські землі у складі Речі Посполитої (XVI – перша половина XVII ст.).

Статус українських земель у складі Королівства Польського, Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського, Священної Римської та Османської імперій, Московського царства в першій половині XVI ст. Люблінська унія 1569 р. та її вплив на українське суспільство. Соціальна структура суспільства в Україні XVI ст. (магнати, шляхта, духовенство, містяни, селяни). Литовські статuti. Економічне життя села і міста: фільварки, цехи. Торгівля. Сільське та міське самоврядування. Криза православної церкви в XVI ст. Реформаційний та контрреформаційний рухи в Україні. Пересопницьке Євангеліє. Книговидання. Полемічна література. Православні братства. Василь-Костянтин Острозький. Церковні собори в Бересті 1596 р. Розкол православної церкви. Утворення унійної (греко-католицької) церкви. Боротьба за відновлення православної ієрархії. Реформи митрополита Петра Могили. Культурно-освітнє життя. Єзуїтські колегії, Острозька академія, братські школи. Київська (Києво-Могилянська) колегія. Містобудування, архітектура, образотворче мистецтво XVI – першої половини XVII ст.

Тема 8. Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.).

Походження українського козацтва. Козацькі зимівники та поселення. Перші Січі. Дмитро Вишневецький. Запорозька Січ – козацька республіка. Реєстрове козацтво. Становлення козацького стану. Козацькі повстання кінця XVI ст. Походи козаків першої чверті XVII ст. Петро Конашевич-Сагайдачний. Військо Запорозьке і Хотинська війна. Козацько-селянські повстання 20–30-х років XVII ст. «Ординація Війська Запорозького».

Театр. Література. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тема 9. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Богдан Хмельницький. Козацько-кримський союз. Події 1648–1649 рр. Зборівський договір. Події 1650–1651 рр. Битва під Берестечком і Білоцерківський договір. Іван Богун. Битва під Батогом. Молдавські походи. Облога Жванця. Українська козацька держава – Військо Запорозьке. Адміністративно-територіальний устрій. Соціально-економічні реформи. Зовнішня політика: у пошуку союзників. Українсько-московський договір 1654 р. Воєнно-політичні події 1654–1655 рр. Віленське перемир'я. Українсько-шведсько-трансильванський союз.

Тема 10. Козацька Україна наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII ст.

Іван Виговський. Гадяцька угода. Україно-московська війна. Конотопська битва. Початок Руїни. Юрій Хмельницький. Розкол Гетьманської держави. Павло Тетеря та Іван Брюховецький. Андрусівське перемир'я. Петро Дорошенко. Спроби об'єднання Лівобережної та Правобережної Гетьманщини. Дем'ян Многогрішний. Іван Самойлович. Чигиринські походи.

Бахчисарайський мир. «Вічний мир». Правобережне козацтво в останній чверті XVII ст. Заселення і розвиток Слобідської України. Слобідські козацькі полки. Запорозьке козацтво. Іван Сірко. Гетьманщина в часи Івана Мазепи. Пилип Орлик і його Конституція. Ліквідація козацтва на Правобережній Україні. Церковне життя. Освіта. Архітектура. Образотворче мистецтво.

Тема 12. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Імперський наступ на автономію Гетьманщини. Павло Полуботок. Данило Апостол. Нова Січ. Кирило Розумовський. Ліквідація гетьманства і козацького устрою в Україні. Підкорення Кримського ханства. Колонізація Півдня України. Правобережна Україна. Гайдамаки. Коліївщина. Буковина, Східна Галичина, Закарпаття. Рух опришків. Поділи Речі Посполитої: зміни у становищі Правобережної України та західноукраїнських земель. Освіта і наука. Києво-Могилянська академія. Григорій Сковорода. Архітектура. Образотворче мистецтво. Музика.

Тема 13. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій третині XIX ст.

Політика Російської імперії щодо українських етнічних територій. Козацтво після ліквідації Запорозької Січі. Соціально-економічне становище. Села і міста. Торгівля. Чумацький промисел. Криза кріпосницької системи. Початок індустріальної революції. Нова модель соціально-економічного розвитку Півдня України. Порто-франко Одеси. Початок українського національного відродження. Формування сучасної української національної самосвідомості. Новгород-Сіверський автономістський гурток. Харківський осередок українського руху. Кирило-Мефодіївське братство. Польський національно-визвольний і російський опозиційний рухи на території України. Польське повстання 1830–1831 рр. і його наслідки для України. Соціальні рухи.

Політика Австрійської імперії щодо українських територій. Йосифінські реформи. Соціальні протести. Початок українського національного відродження. «Будителі» Закарпаття. Товариство галицьких греко-католицьких священників. «Руська трійця». Європейська революція 1848–1849 рр. в українських регіонах Австрійської імперії. Соціальні рухи. Скасування панщини. Головна руська рада та її національна програма. Газета «Зоря Галицька». Перший досвід парламентської діяльності.

Тема 14. Повсякденне життя та культура України кінця XVIII – у першій третині XIX ст.

Повсякденне життя. Становище жінки. Умови розвитку культури. Освіта. Львівський університет. Відкриття університетів у Харкові та Києві. Поступ науки. Видатні вчені. Культурно-освітні товариства. Розвиток української літератури. Становлення сучасної української літературної мови. «Енеїда» Івана Котляревського. Тарас Шевченко і його «Кобзар». Творчість

Пантелеймона Куліша і Миколи Гоголя. Музика, театр, образотворче мистецтво, архітектура.

Тема 15. Українські землі у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.

Українське питання в контексті міжнародних відносин. Східна (Кримська) війна 1853–1856 рр. Ліквідація кріпацтва та реформи 1860–1870-х років. Модернізація промисловості й сільського господарства. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Урбанізація. Будівельна лихоманка. Розвиток залізничного транспорту. Зміни в соціальній структурі суспільства. Формування інтелігенції й робітництва (пролетаріату). Родини українських підприємців. Громадівський рух 1860–1890-х рр. Київська громада. Хлопомани. Польське повстання 1863–1864 рр. та його наслідки для України. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Молоді громади. Валуєвський циркуляр і Емський указ. Володимир Антонович і Михайло Драгоманов. Братство тарасівців. Національне відродження кримських татар. Ісмаїл Гаспринський. Зародження робітничого і соціал-демократичного рухів.

Тема 16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

Особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських регіонів. Селянська реформа в Австрійській імперії (1848 р.). Кооперативний рух. Трудова еміграція. Русофіли («москвофіли») і народовці («українофіли»). Товариство «Просвіта». Наукове товариство імені Шевченка. Народовська політика «нової ери». Розгортання руху народовців у 1880–1890-х роках у Галичині, Буковині й Закарпатті. Радикальний рух у Галичині. Іван Франко. Утворення політичних партій. Русько-українська радикальна партія, Українська національно-демократична партія. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні.

Тема 17. Україна початку XX ст. перед викликами модернізації.

Особливості соціально-економічного розвитку. Індустріальна модернізація. Монополізація. Регіональна спеціалізація промисловості й сільського господарства. Кооперативний рух.

Політизація та радикалізація українського національного руху. Створення і діяльність політичних партій, культурно-освітніх і військово-спортивних організацій. Проблеми консолідації української нації. Самостійницька й автономістська течії в національному русі.

Наростання політичної напруженості. Події російської революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад у I і II Державних думах. «Українське питання» в III і IV Державних думах. Товариство українських поступовців. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні.

Аграрна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Український політичний і національно-культурний рух у 1907–1914 рр. Реформа виборчої

системи в Австро-Угорщині. Посилення тиску з боку російської імперської влади на український рух. Прояви ксенофобії та шовінізму. «Справа Бейліса».

Тема 18. Повсякденне життя та культура України в середині XIX – на початку XX ст.

Вплив процесів модернізації на суспільне життя українців, зміни у світовідчутті людини. Урізноманітнення форм і напрямів освіти. Боротьба за створення українського університету у Львові. Церковне життя. Емансипація жінки. Наукові товариства. Видатні вчені. Особливості розвитку культурного життя. Література. Український професійний театр. Родина Тобілевичів. Музика. Українська романтична і реалістична школа живопису. Модерн у малярстві. Стилізація й модерн в архітектурі. Повсякденне життя. Зміни в міській та сільській забудові. Опіка над здоров'ям і медичні служби. Дозвілля, розваги й задоволення культурних запитів.

При оцінюванні навчальних досягнень з історії України враховується:

- рівень оволодіння історичними знаннями, знання хронологічних меж періодів, найважливіших історичних подій і процесів, визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями;
- рівень оволодіння практичними вміннями й навичками роботи з історичними джерелами.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Кількість балів (від 100 до 200)	Бали від 1 до 12	Вимоги до рівня навчальних досягнень
До 99	1-3	Відсутнє знання основного програмного матеріалу. Абітурієнт частково визначає хронологічну послідовність подій, розрізняє окремі історичні події, явища та постаті без зв'язку між ними. Відсутнє розуміння історичних закономірностей та взаємозв'язків. Відсутнє володіння необхідними для виконання завдання вміннями.
100 – 111	4	Абітурієнт володіє початковими знаннями і вміннями з навчального предмету. Слабо орієнтується в хронології, термінах та поняттях.
112 – 123	5	Абітурієнт дає відповіді на прості, стандартні запитання; частково орієнтується в хронології, називає окремі дати та події.
124 – 135	6	Володіє поверхневими знаннями з історії України. Розрізняє історичні періоди, явища, постаті, співвідносить їх, однак не здатен конкретизувати, визначати точну дату події чи явища.
136 – 147	7	Абітурієнт виокремлює окремі ознаки явищ і процесів, правильно відтворює логіку історичних подій, частково встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними.
148 – 159	8	Абітурієнт має належні знання, вільно використовує навчальний матеріал в стандартних ситуаціях. Робить незначні помилки при висвітленні події з точки зору історичного взаємозв'язку.
160 – 172	9	Абітурієнт вільно оперує вивченим матеріалом. Аналізуючи цитовані фрагменти навчального матеріалу вміє визначити подію, явище, постать. Виконує прості творчі завдання, однак допускає незначні помилки.
173 – 184	10	Має достатньо повні знання з курсу. Вільно володіє передбаченими програмою знаннями, вміннями. Вміє виявляти причинно наслідкові зв'язки між подіями та явищами. Здатен розрізняти історико-культурні пам'ятки, чи визначати їх за описом.

185 – 197	11	Абітурієнт має достатньо повні знання з курсу історія України. Вміє аналізувати, систематизувати узагальнювати навчальний матеріал, виконувати творчі завдання, описувати історико-географічні об'єкти за картосхемами. Визначати основні віхи життєпису видатних історичних постатей.
198 – 200	12	Абітурієнт має глибокі системні знання навчального матеріалу, володіє критичним мисленням, вільно встановлює логічні чи хронологічні послідовності, аналізує та описує зміст, характеристику історичних джерел, вміє набуті знання використовувати в життєвій практиці.

Рекомендована література:

1. Сорочинська Н. М., Мартинюк О.О. Всесвітня історія. Історія України [інтегрований курс]. Підручник для 6 класу загальн. серед. освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. 224 с.
2. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 7 класу загальноосвіт. навч. закладів. Харків: Видавництво «Ранок», 2015. 240 с.
3. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Історія України Підручник для 8 класу загальн. серед. освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. 224 с.
4. Гісем О. В., Мартинюк О. О. Історія України. Підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів. Харків: Видавництво «Ранок», 2017. 240 с.
5. Історія України: комплексне видання. Власов В.С., Кульчицький С.В., Панарій О.Є. Київ: Літера ЛТД, 2019. 416 с.
6. Історія України. Таблиці та схеми. Земерова Т. Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. 448 с.
7. Бойко О.Д. Історія України. 7-е видання, стереотипне (Академія), 2018. 720 с.
8. Історія України: Підручник для 9 класу. О. Реєнт, О. Малій. Київ: «Генеза», 2017.
9. Турченко Ф.Г., Мороко В.М. Історія України: підручник для 9 класу. Київ: «Генеза», 2017.
10. Історія України. Хронологічні таблиці. Видавництво: «Торсінг», 2016
11. Історія України в таблицях і схемах : «Торсінг», 2017.
12. Гісем О.В. Історія України. Довідник, тестові завдання. Кам'янець-Подільський, 2017. 644 с.
13. Кульчицький С.В., Мицик Ю.А., Власов В.С. Історія України. Довідник для абітурієнтів та школярів. Київ: Літера ЛТД, 2015. 528 с.
14. Земерова Т. Історія України. Таблиці та схеми. Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. 448 с.
15. Скирда І. М. Історія України у визначеннях, таблицях і схемах. 7-9 кл. Харків: Видавництво «Ранок», 2020. 128 с.
16. Гісем О., Мартинюк О. Історія України: підручник для 7 кл. закл. серед. освіти Харків: Видавництво «Ранок», 2020. 144 с.